paties statinio – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios šventoriaus tvoros liekanos. Mūras, formuotas iš gelsvų keraminių plytų ar jų nuolaužų, rištų kalkiniu skiediniu, datuojamas XVII a. (2 pav.). Šurfe 8 20–40 cm gylyje aptiktas XVIII–XIX a. pradžios pastato pamatas, mūrytas iš gelsvų keraminių plytų, surištų viršuje cementiniu, o giliau – kalkiniu skiediniu. Virš mūrų ir šalia jų tirtas XX a. suformuotas sluoksnis – gatvės dangos ir komunikacijų perkasimai.

Šurfuose 6, 9 ir 10 aptikti grindinių fragmentai. Šurfe 6 po XX a. tiesiant komunikacijas suardytu sluoksniu 1,3 m gylyje aptiktas nedidelis grindinio (?) fragmentas, po juo fiksuotas maišytas (supiltinis) gruntas su negausiais XVI–XVIII a. radiniais, kol 1,9 m gylyje aptiktas antrasis grindinys, krautas iš netašytų akmenų. Šurfuose 9 ir 10 grindinys aptiktas atitinkamai 1,65–1,7 m ir 1,55–1,6 m gylyje (3 pav.). Virš grindinio šurfuose tirtas supiltinis sluoksnis su negausiais XVI–XVIII a. radiniais, daugiausia žiestos buitinės keramikos fragmentais. Po grindiniu gruntotraukio mėginiuose fiksuotas 50–70 cm storio pilkas smėlingas gruntas. Šurfo 6 antrąjį grindinį ir šurfuose 9 ir 10 atrastąjį grindinį galima sieti su ankstyvuoju XVI a. Trakų gatvės paviršiumi. Dėl paklotų komunikacijų ir aptiktų struktūrų įžemis (smėlis) pasiektas tik 3 šurfuose zonduojant kalamuoju gruntotraukiu: šurfuose 2 ir 9 – 2,4 m, šurfe 10 – 2,25 m gylyje. Radiniai (78) perduoti LNM.

Trakų Street

In 2023, 10 test pits (19.5 m^2) were excavated on Trakų Street (Figure 1), most of which exposed cultural layers that had been disturbed during the construction of urban infrastructure in the 20th century. Layers of backfill dating to the 16th–19th centuries were discovered along with assorted finds from the period. Test pits 4 and 5 unveiled the remnants of a churchyard fence, likely from the 17th century, belonging to the Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary (Fig. 2). Test pit 8 contained the foundations of a building dating from the 18th to the early 19th century. Test pits 6, 9, and 10 revealed a pavement at a depth of 1.55–1.9 m, which may be linked to the surface of Trakų Street from the early 16th century (Fig. 3).

Vida Kliaugaitė, Vytas Tomašauskas

K. Vanagėlio gatvė ir Žiupronių gatvė 7

2023 m. lapkričio–gruodžio mėnesiais KPIP atliko detaliuosius tyrimus ir žvalgymus Vilniaus senamiesčio (UK 16073) Žiupronių g. 7 sklypo V dalyje ir su šiuo sklypu besiribojančioje K. Vanagėlio gatvės atkarpoje (1 pav.). Atlikti tyrimai tęstiniai 2022 m. D. Vaičiūnienės vykdytiems tyrimams Žiupronių g. 7, 9 sklypuose *(ATL 2022 metais*, 2023, p. 422–428). Sklypuose ketinama statyti daugiabučius gyvenamuosius namus.

2022 m. tyrimų metu ištirta didžioji minėtų sklypų teritorijos dalis – 3799,14 m^2 plotas, iš jo 2450,75 m^2 detaliaisiais tyrimų metodais (perkasos 1–41). Tyrimų metu fiksuoti XIX–XX a. vykdytos ūkinės veiklos apardyti, XVI–XVIII a. ir XV a. datuojami kultūrinio sluoksnio horizontai su minėtų laikotarpių radiniais. Taip pat fiksuota 370 įgilintų objektų (ūkinės duobės, išvietė, gynybinio griovio dalis), aptikta 11 mūro konstrukcijų: 2 XVII a. gyvenamųjų pastatų rūsiai; 3 XVII a. gamybinės krosnys; 4 XIX a. I p. datuojamos šildymo, gamybinės krosnys; XX a. I pusės gyvenamojo pastato liekanos ir tvora (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 422–428).

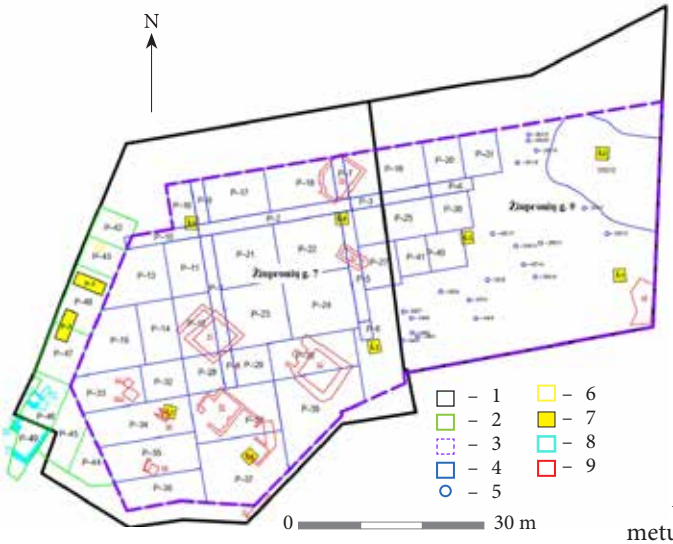

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – Žiupronių g. 7 ir 9 sklypų riba; 2 – 2023 m. tyrimai; 3 – 2022 m. D. Vaičiūnienės žvalgymai; 4 – 2022 m. D. Vaičiūnienės tyrimai; 5 – 2022 m. tirti objektai; 6 – 7 m gylyje aptiktas objektas; 8 – 2023 m. aptikti mūrai; 9 – 2022 m. aptikti mūrai. V. Tomašausko brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – boundaries of 7 and 9 Žiupronių Street; 2 – 2023 excavation areas; 3 – excavation by D. Vaičiūnienė in 2022; 4 – excavation by D. Vaičiūnienė in 2022; 5 – features investigated in 2022; 6 – a feature discovered at a depth of 7 m; 7 – excavations by T. Bajarūnas in 2020; 8 – masonry structures discovered in 2023; 9 – masonry structures discovered in 2022.

2023 m. tyrimų metu tirtas 351,5 m^2 plotas (perkasos 42–49). Tyrimai buvo vykdomi dviem etapais. Pirmiausia atlikti žvalgymai niveliuojant numatytą tirti teritorijos dalį iki 1–1,3 m gylio nuo esamo žemės paviršiaus. Žvalgant fiksuoti supiltiniai, suardyti, permaišyti sluoksniai, šiukšlės. Taip pat keliose vietose aptiktos buvusių garažų betoninės duobės, jų konstrukcijos elementai.

Antruoju etapu atlikti detalieji tyrimai, jų metu tirti XVI–XVIII a. ir XV a. datuojamų sluoksnių horizontai, kurie tirtose perkasose buvo paplitę visame plote. XVI–XVIII a. pilkos ar juodos žemės, mišraus grunto sluoksnis (20–60 cm storio) su minėto laikotarpio radiniais (buitinė keramika, kokliai, monetos, metaliniai

2 pav. Gamybinės krosnies K7 ir pamato P5 fragmentai iš PR. V. Tomašausko nuotr.

Fig. 2. The remnants of a kiln (K7) and foundations (P5), viewed from the SE.

3 pav. Pastato P4 fragmento vaizdas iš viršaus. V. Tomašausko nuotr.

Fig. 3. A top-down view of partial building P4.

4 pav. Peilio ar durklo makšties galo apkalas. V. Tomašausko nuotr.

Fig. 4. The fitting for the tip of a sheath for a knife or dagger.

5 pav. Buitinės keramikos produkcijos brokas. V. Tomašausko nuotr.

Fig. 5. Defective pieces of household ceramics.
0 5 cm

6 pav. Rusijos imperijos 1841 m. modelio dragūnų kardo rankena. V. Tomašausko nuotr.

Fig. 6. The hilt of an 1841 Russian Empire dragoon sabre.
0 5 cm

dirbiniai) fiksuotas 1,3–1,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Sluoksnis smarkiai apardytas (vietomis išlikę tik paskiri ploteliai) XIX–XX a. vykdytos ūkinės veiklos ir geriau išlikęs Š, P tirtos teritorijos dalyje ir V pakraštyje. Po minėtu sluoksniu fiksuotas šviesaus, geltono erozinio smėlio sluoksnis (be radinių). XV a. tamsiai pilkos žemės sluoksnis (10–20 cm storio) su negausiais radiniais (buitinė keramika, peilio ar durklo makšties galo apkalas, molio tinko gabalėliai, gyvūnų kaulų fragmentai) fiksuotas 1,9–2,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Šviesaus, geltono smėlio įžemis prasideda 2,1–2,6 m gylyje.

Taip pat tyrimų metu aptiktos 5 XIX a. datuojamos mūro konstrukcijos, jų fragmentai (2–3 pav.): keramikos degimo krosnis (K7); šildymo krosnies liekanos (K8); gyvenamojo pastato pamatų fragmentas (P4); akmeninių pamatų fragmentas (P5); plytų struktūra (S).

Aptikti 823 archeologiniai radiniai perduoti į LNM. Iš bendro radinių konteksto galima išskirti tamsiai pilkos žemės sluoksnyje aptiktą peilio, durklo makšties apkalą (4 pav.), keramikos degimo krosnyje (K7) gamintos produkcijos, jos broko pavyzdį (5 pav.), taip pat XX a. I pusės ūkinėje duobėje aptiktą Rusijos imperijos 1841 m. modelio dragūnų kardo rankeną (6 pav.).

K. Vanagėlio Street and 7 Žiupronių Street

In 2023, detailed excavations and a survey were carried out on the W side of the plot at 7 Žiupronių Street in Vilnius, adjacent to K. Vanagėlio Street (Fig. 1), as a continuation of the

work started in 2022 by D. Vaičiūnienė at 7 and 9 Žiupronių Street. The detailed excavations covered 351.5 m² (trenches 42–49) and started with a survey of an arbitrary spit to a depth of 1–1.3 m. The excavations identified the following layers: mixed grey or black soil, 20–60 cm thick, dating to the 16th–18th centuries; and dark grey soil, 10–20 cm thick, dating to the 15th century, with finds typical of these periods (household pottery, stove tiles, coins, metalwork). The excavations revealed five 19th-century masonry structures (Figs. 2, 3): a kiln (K7); the remnants of a heating stove (K8); the partial foundations of a residential building (P4); partial stone foundations (P5); and a brick structure (S).

A total of 823 finds were collected. Notable examples included: a fitting for the tip of a sheath of a knife or dagger (Fig. 4); ceramics produced in the kiln (K7), some which were defective; a brooch (Fig. 5); and the hilt of an 1841 Russian Empire dragoon sabre (Fig. 6), discovered in the dark grey fill of a storage pit from the first half of the 20th century.

1 pav. Tyrimų vietų situacijos planas: 1 – dabartinio sklypo riba; 2 – tirti šurfai ir jų numeriai; 3 – dabartinio pastato vieta sklype. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – current plot boundary; 2 – numbered test pits; 3 – the location of the present-day building within the plot.

Mindaugas Mačiulis

Tyrimai Vilniuje 2022 m.

2022 m. Vilniaus senamiesčio prieigose 4 vietose vykdyti nedidelių apimčių žvalgomieji priešprojektiniai tyrimai.

Balandį–gegužę tyrinėta sklype **Antakalnio g. 26B** (1 pav.). Sklypo plotas 600 m², jame stovinčio pastato plotas 142 m². Sklypo R, V dalyse iki įžemio ištirti du 2x2 m dydžio šurfai. Iš viso – 8 m² plotas.

Sklypas išsidėstęs buvusiame šlaite. Sklypas iš R dalies supamas dabartinės Antakalnio gatvės, iš P pusės – P. Vileišio g. 12 daugiabučio, iš V pusės sklypą riboja šlaite esantys automobilių garažai. Dabartinio sklypo Š dalies reljefas leidžiasi R ir V kryptimis (link Neries upės) per 2,5–3 m (vyrauja H_{abs} 102,41–105,22 m). Sklypo P dalyje šlaitas sulėkštėjęs ar išlygintas; čia suformuota gana lygi terasa (vyrauja H_{abs} 102,24–102,50 m).

Antakalnio priemiestis pradėjo formuotis XV a. XIX a. pabaigoje Antakalnis plėtėsi nesparčiai, tačiau buvo tankiau užstatytas naujais nedideliais namais (vyrauja medinis užstatymas). Namų statybos ypač suaktyvėjo XX a. 4 dešimtmetyje, kai miesto magistratas leido išsipirkti nuomojamus sklypus. Ankstyviausias užstatymas matyti 1737 m. J. G. M Fiurstenhofo plane – sklypo R dalyje vaizduojamas medinis pastatas ir į V nuo jo dirbamas laukas. Sklype archeologiniai tyrimai nevykdyti. Artimiausioje aplinkoje tyrimų vykdyta nedaug: 2019 m. A. Kalėjus atliko žvalgymus palei sklypus Antakalnio g. 26, 26A ir 26C (*ATL 2019 metais*, 2020,